

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ВА СУВ ҲЎЖАЛИГИ
ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ИРРИГАЦИЯ ВА ҚИШЛОҚ ҲЎЖАЛИГИНИ
МЕХАНИЗАЦИЯЛАШ МУҲАНДИСЛАР ИНСТИТУТИ**

**“Педагогика, Психалогия ва ўқитиш методикаси” кафедраси
“Махсус фанларни шўйтиш методикаси” фанидан**

Р Е Ф Е Р А Т

**МАВЗУ: Мамлакатимизни модернизация қилиш ва кучли
фуқаролик жамияти барпо этишдан келиб чиққан ҳолда
таълим мақсадларини белгилаш**

Бажарди: Магистратура 123- гуруҳ Б.Хайитов

Текширди: М.Хошимова

Тошкент - 2018

Режа:

1. Махсус фанларини ўқитишда ўқув мақсадларини белгилашнинг муҳимлиги.
2. Махсус фанларини ўқитишда ўқув мақсадларини белгилаш йўллари.
3. Махсус фанларини ўқитишда билимларни ўзлаштириш ва ўқув фаолияти йўлларига даражали ёндашув асосида таълим мақсадаларини белгилаш йўллари.
4. Махсус фаннинг ўқитиш методикасини ишлаб чиқиш йўллари

1. Махсус фанларини ўқитишда ўқув мақсадларини белгилашнинг муҳимлиги

Узлуқсиз таълим шароитларида касб таълим муассасаларида таълим мақсадлари замонавий жамият олдида турган, ижтимоий-иқтисодий вазифалардан келиб чиқиб ифодаланади.

Мақсад—олдиндан англанган ва режалаштирилаётган натижа. Уни ютуғи инсонни онгли, мақсадга йўналтирилган фаолиятини талаб этади. Мақсад ва мақсадни белгиловчи фаолият- фақат бир жараённинг, яъни белгиланган натижага эришиш жараёнини элементи ҳисобланади. У ўйлаб чиқилмайди, балки ривожланаётган жамият талабларидан келиб чиқади. Асосий мақсадни танлашни унга эришиш воситалари аниқлайди: методлар, иш услублари, ўқитувчилар.

Мақсадни белгилаш жараёнини бутун бир мақсадлар иерархиясини жойлаштириш бўйича ўқитувчининг мураккаб, тизимли фаолияти сифатида кўриш муҳим: мутахассисни тайёрлашга бўлган умумий талабдан — белгиланган йўналишдаги мутахассис шахсига бўлган талаб орқали ифодаланувчи, берилган махсус, касби бўйича таълим мақсади орқали, - аниқ фан бўйича таълим мақсадига.

Фанга оид мақсадлар умумий, фанни хусусиятловчи ва алоҳида турларга бўлинадилар.

Умумий мақсадлар ўқув фанига таалуқли бўлиб, бутун таълим олиш даври мобайнида ўрганилади.

Фанни хусусиятловчи мақсадлар талаба берилган фанни бир йил мобайнида ўрганиши натижасида, ечишни ўрганиб олиши лозим бўлган вазифалар билан боғлиқ.

Алоҳида мақсадлар —ушбу ўқув фанларини аниқ бўлимлари, мавзуларини ўрганиш мақсадлари.

Педагогик мақсад- бу ўқитувчи ва талаба томонидан уларнинг ўзаро ҳаракатини умумлашган фикрий пайдо бўлувчилар шаклида олдиндан кўра билиши

Ўқитувчи мақсади- бу ўқитиш-ўргатиш. Ўқитувчи уни белгилаши бўйича аниқ ҳаракатларни бажаради: ажратади, таҳлил қилади, ифодалайди.

Талабалар мақсади-бу ўқиш-ўрганиш. Ҳар бир талаба турли аниқликда, тўлиқликда ва англаган ҳолда ўзининг мақсадларига интилади: касбий ҳаракатларга ўрганиш, бошқаларга нисбатан вазифаларни яхши бажариш, топшириқларни тез бажариш

2. Махсус фанларини ўқитишда ўқув мақсадларини белгилаш йўллари

Одатдаги мақсадни белгилаш йўллари	Йўлни самарадорлигини баҳолаш
1. Мақсадни ўрганилаётган мазмун орқали аниқлаш: "... ҳодисани ўрганиш", "... теоремани ўрганиш".	Салбий томони: воситавий ҳсобланмайди, натижа аниқ эмас.
2. Мақсадни ўқитувчи фаолияти орқали аниқлаш: "... билан таништириш", "... тўғрисида тушунтириш".	Салбий томони: ўқитувчи диққатини ўзининг ҳаракатларига қаратади, натижа аниқланмаган.
3. Мақсадни ўқувчилар фаолияти орқали белгилаш: "... топшириқни ечиш", "... машқ бажариш".	Салбий томони: фаолиятни ташқи томонига диққат қаратилади, унинг оқибатлари- ўқувчи ривожланишидаги ўзгариш белгиланмаган.
4. Мақсадни ўқувчиларнинг шахсий ривожланишининг ақлий, эмоционал ички жараёнлар орқали белгилаш: "... кўникмани шакллантириш", "... билиш мустақиллигини ривожлантириш", "... муносабатларни шакллантириш".	Ижобий томони: ўқитиш умумлашган мақсадлар даражасида. Салбий томони: ўқитиш аниқ дарс, мавзу мақсадлари даражсида (натижалар кўрсатилиши, аниқлаштириш лозим).
5. Мақсадни талабаларни аниқ ҳаракатларида ифодаланган, ўқитиш натижалари орқали белгилаш: "аниқ далил, қоида, тушунчаларни билади", "... тушунади ... ўзгартиради", "...	Ижобий томони: ўзлаштириш эталонини аниқлаш имконини берувчи, воситавий мақсадни белгилаш йўли.

бажара олади”, “... учун коидани қўллайди”.

3. Махсус фанларини ўқитишда билимларни ўзлаштириш ва ўқув фаолияти йўллариغا даражали ёндашув асосида таълим мақсадларини белгилаш йўллари

2.2. Билимларни ўзлаштириш ва ўқув фаолияти йўллариغا даражали ёндашув асосида таълим мақсадларини бирдай қилиш

Таълим олувчилар томонидан БМК ўзлаштириш даражаси	Уларга эришишнинг мақсад ва натижалари шакллантирилиши. Ўқув фаолиятини баҳолаш мезонлари	Ушбу натижаларга эришиш бўйича таълим берувчи ва таълим олувчилар ҳаракатларининг тавсифи
<p>I.</p> <p>Билишликка оид (таниш бўйича ҳаракатланиши)</p>	<p>Таълим мақсади: ...тўғрисида тушунчаларни шакллантириш.</p> <p>Натижалар:</p> <ul style="list-style-type: none"> • (маълум, таниш нарсани ўзгартиришсиз, умумий тахминларни) тушунтиради, айтади, санаб ўтади; • (ўз сўзларида) қайтариб беради; • ташқи белги ва хусусиятлари бўйича билади, танийди; • (сўзма-сўз) ёзади. <p>Баҳолаш мезони: ахборотни хатосиз қайта тиклайди.</p>	<p>Таълим берувчи:</p> <p>таълим олувчиларнинг билимларни ўзлаштиришлари бўйича фаолиятларини ташкиллаштирувчи, ахборот манбаи бўлади.</p> <p>Таълим олувчилар:</p> <p>ахборот - рецептив (қабул қилиш) фаолиятини амалга оширади: эшитади, кузатади, ўқув ахборотини <i>эслаб</i></p>

		қолади ва хатосиз қайта тиклайди.
<p>II. Тартиблилик а оид (алгоритм) (намуна, ўхшашлик бўйича ҳаракатланиш)</p>	<p>Таълим мақсади: ...тўғрисида билимларни шакллантириш, назарий билимни ўхшашлик бўйича қўллаш, ҳаракатларни тартиб бўйича бажариш малакаларини шакллантириш, (ривожлантириш, мустаҳкамлаш).</p> <p>Натижалар:</p> <ul style="list-style-type: none"> • асосий фикрни ажратади; • баҳо беради, яқун ясайди, исботлайди, таснифлайди; • тушунтиради, асослайди, умумлаштиради, ишончли далиллар келтиради, солиштиради ва таққослайди, хулосалар чиқаради; • мустақил вазифаларни ечади; • таниш шароитларда (намуна) тайёр кетма-кетлик бўйича ҳаракатларни бажаради: ўлчашларни ўтказди, синайди; текширади, (тизимларни, жиҳоз ва бошқаларни) ташхис қилади; ечади, йиғади; техник топширик, чизмаларни ўқийди; ишлаб чиқариш ишларини бажаради, (жиҳозларни) ишлатади ва бошқалар; • реферат тайёрлайди, тузади ва график, схема, жадвалларни ўқийди. <p><i>Баҳолаш мезонлари:</i> ўқув фаолият йўлларини билади, бор билимларини ўзгартиради ва уларни таниш шароитларда қўллайдилар: намуна, ўхшашлик бўйича бажаради.</p>	<p>Таълим берувчи: таълим олувчилар фаолиятини ташкиллаштиради.</p> <p>Таълим олувчилар: (намуна) кетма-кетлик бўйича репродуктив (қайта тиклаш) фаолиятини амалга оширади: билимларни онгли ўзлаштиради, уларни мустаҳкам эслаб қолади ва қўллайди: ўхшаш ҳолатда ҳаракатларни асос билан намунали ўрганганликлари бўйича таълим берувчи раҳбарлиги остида бажарадилар.</p>
<p>III. Ижодий фикрловчилик ка оид (эвристик) (ҳаракатларни</p>	<p>Таълим мақсади: шахсий фаолият тартибини ташкил этиш ва шу бўйича мустақил ижодий изланишни олиб бориш ва билимларни излаб топиш, уларни янги ҳолатларда қўллаш малака ва</p>	<p>Таълим берувчи: таълим олувчилар фаолиятини йўналтиради.</p>

<p>танлаш)</p>	<p>кўникмаларини шакллантириш</p> <p>Натижалар:</p> <ul style="list-style-type: none"> • шахсий фаолиятини режалаштиради ва ташкиллаштиради; • керакли ахборотни топади, танлайди, қўллайди ва янгидан ҳосил қилади; • ясайди, мураккаблаштиради, соддалаштиради; синайди; • билим ва малакаларни янги ҳолатларда таниш ва ностандарт топшириқларни, муаммоли ҳолатларни ечиш учун қўллайди; • (жиҳоз ва бошқаларни) ишлатиш бўйича тайёрлов қўлланмасини ўқийди ва шарҳлайди, тушунтириш олиб боради. Чизма ва жадвалларни; (компьютер ва бошқаларни) тизимдаги тўлиқсиз ташкил этувчиларни тўлдиради ва алмаштиради; • носозликларни мантиқан изланишини ўтказди, керак бўлса таъмирлайди, тиклайди, алмаштиради, созлайди, яъни модификациялайди (турланиши, кўриниши, шаклланиши, ўзгариши). <p><i>Баҳолаш мезони:</i> янги ҳолатда фаолият юритиш қобилиятини кўрсатади, янгидан ҳосил бўлган билимлари асосида ҳаракатларни бажаради, шахсий фаолиятини мустақил тузади</p>	<p><i>Таълим олувчилар:</i> ижодий фикрловчилик турдаги натижавий ижодий фаолиятни амалга оширади: мустақил тузилган тартиб бўйича мустақил изланиш ва билимларни излаб топишни олиб боради, ўзлаштирилган билимларни излаб топишни олиб боради, ўзлаштирилган билимларни янгидан ҳосил қилади ва уларни янги ҳолатда қўллайди</p>
<p>IV. Ижодкорлик а оид (ҳаракатларни излаш)</p>	<p>Таълим мақсади: муаммони мустақил ажратиш ва ечиш қобилияти, тадқиқотчилик ва изланувчанлик фаолиятига тайёргарлик, нотаниш ҳолатларда ҳаракат қилиш қобилиятини шакллантириш (ривожлантириш)</p> <p>Натижалар:</p> <ul style="list-style-type: none"> • муаммони мустақил ажратади ва 	<p><i>Таълим берувчи:</i> таълим олувчиларга маслаҳат беради</p> <p><i>Таълим олувчилар:</i> тадқиқотчилик</p>

	<p>уни ҳал этиш йўлини топади;</p> <ul style="list-style-type: none"> • тадқиқот объекти ва предметини топади, тадқиқот фарази ва вазифаларини илгари суради, тажриба ўтказиш режасини тузади, тажриба ўтказади, тажриба натижалари асосида фаразни текширади, тажрибадан олинганларни қўллаш чегарасини аниқлайди <p><i>Баҳолаш мезони:</i> тадқиқотчилик турдаги мақсадлар фаолиятини амалга оширади, тизимли ёндошиш йўлларига эга, таҳлил қилиш малака ва кўникмаларни намойиш этади</p>	<p>турдаги маҳсулдор фаолиятни амалга оширади</p>
--	---	---

Ўзини текшириш учун савол ва топшириқлар

1. Бошқарув жараёнининг моҳияти нимадан иборат?
2. Бошқарув жараёнининг моҳиятини ёритиб берувчи тушунчаларни айтинг ва уларнинг мазмунини очиқ беринг.
3. “Мақсадни белгилаш”, “мақсад”, “натижа” тоифаларига кенгайтирилган баённи беринг.
4. Билимларни ўзлаштириш ва ўқув фаолияти йўлларига даражали ёндашув асосида таълим мақсадларини қандай бирдай қилиш саволига очиқ ёритиб берувчи, жавобни беринг.
5. Ўқув машғулотида таълим технологиясини лойиҳалаш ва режалаштириш бўйича ўқитувчининг ҳаракат тартибини айтинг.
6. Айтингчи, сизнинг фикрингизча, ўқув машғулотида таълимий технология тузилмаси ва таълим бериш технологияси тузилмасининг фарқли томонлари нимадан иборат? Жавобингизни асослаб беринг.
7. Ўқув машғулотида таълим технологияси моделининг кенгайтирилган тасвирини беринг.
8. Тузилмавий кўринишда ўқув машғулотининг технология харитасини тақдим этинг ва унинг мазмунли кўрсаткичларини ёритиб беринг.

4. Махсус фани бўйича ўқитиш режасининг тузилиши ва мазмунининг таркиби

Ўқитиш режасини тузишнинг ҳар босқичида ўқитувчининг бошқарув ҳаракатларини кўриб чиқамиз.

Мақсадни белгилаш - дидактик вазифаларни аниқлаш, ўқув натижаларини шакллантириш. Бу педагогик фаолиятни асосий омили бўлиб, таълим берувчи ва таълим олувчининг биргаликдаги фаолияти ҳаракатини умумий натижага йўналтиради.

Таъхис - таълим олувчилар хусусиятларини ва мавжуд моддий-техник имкониятларни ўрганиш. Бу мақсадни тўғрилаш зарурлиги ва уларга эришиш воситаларини танлашга имкон беради.

Башорат қилиш - ўрнатилган вақт ичида мавжуд шароитларда педагогик ва ўқув фаолияти натижаларини олдиндан кўриш.

Лойиҳалаш - олдиндаги фаолият моделини тузиш, мавжуд шароитларда ўрнатилган вақт мобайнида йўл ва воситаларни танлаш учун, мақсадга эришиш босқичларини ажратиш, улар учун алоҳида вазифаларни шакллантириш, ўқув ахбороти ва қайтар алоқани етказиш воситаси ва йўллари аниқлаш.

Таъхис, башорат қилиш ва лойиҳалаш режани ишлаб чиқиш учун асос ҳисобланади.

Режалаштириш - олдиндаги ўзаро боғлиқ педагогик ва ўқув фаолиятининг режасини ишлаб чиқишдан иборат бўлади. У технологик харита кўринишида расмийлаштирилади.

Таъхиллаштириш - таълим берувчи томонидан талабаларни белгиланган ишга жалб қилиш, белгиланган мақсадга эришишда улар билан ҳамкорлик қилиш.

Ахборотли таъминлаш - ўқув ахбороти ва қайтар алоқани етказиб беришнинг йўл ва воситаларини амалга ошириш. Бунда йиғилган ахборот жараёнининг боришини тезкорликда ўзгартиришни, таъсир кўрсатадиган рағбатлантирувчи омилларни, самарали воситаларни киритишга имкон беради.

Назорат, баҳолаш ва ўзгартириш киритиш - ривожланиш жараёнига таъсир кўрсатадиган рағбатлантирувчи омилларни яратиш, педагогик таъсир этиш объекти ўзгаришини мувофиқлаш.

Тугалланган жараён таҳлили - самарасизликни, уларнинг пайдо бўлиш сабабини аниқлаш, келгуси такрор ишлаб чиқиладиган даврда унга йўл қўймаслик чораларини аниқлаш.

Ўқув машғулотида таълим услубиёти бўйича ўқитиш режасининг тузилиши

Аниқ фан ва мавзу бўйича машғулотнинг *таълим модели* жадвал кўринишида бўлиб, унда қуйидагилар кўрсатилади:

- *дастлабки маълумотлар*: ўқув мавзуси, вақти, талабалар сони;
- *шакл* (маъруза, семинар ва бошқ.) ва *кўриниши* (масалан, муаммоли маъруза ва бош.), ўқув машғулотни режаси/тузилиши, унинг мақсади, ўқув фаолиятининг кўзланаётган натижалари, педагогик вазифалари;
 - танланган таълим модели: *усуллар, шакллар ва ўқитиш воситалари*;
 - *таълим бериш шароити*: махсус жиҳозланган, гуруҳли шаклларда ишлашга мўлжалланган хоналар;
 - *мониторинг ва баҳолашга* асосланган қайтар алоқанинг йўл ва воситалари: назорат тури (ёзма ва оғзаки), назорат шакли (тезкор-сўров, тест олиш, тақдимот, ўқув топшириқлари ва бошқ.).

Махсус фани бўйича ўқитиш моделини ишлаб чиқишда ўқув машғулот турларини танлаш

Янги ўқув материални ўрганиш дарслари – унинг мақсади ўқувчиларни янги материални эгаллаши ҳисобланади.

Ўрганиш шакли: маъруза, тушунтириш, суҳбат, китоб билан мустақил ишлаш.

Дарсинг тузилиши ўтилган мавзунини такрорлаш: аввалги ўқув материални такрорлаш; ўқитувчини янги материални тушунтириши ва китоб билан ишлаш; тушунганларни текшириш ва мустаҳкамлаш; уйга вазифа.

Билимларни мустаҳкамлаш дарслари - бу дарсда ўқув ишининг асосий мазмуни аввал ўзлаштирилганларни мустаҳкамлаш мақсадида уларни қайта англаб етиш ҳисобланади.

Дарсинг тузилиши кўникма ва малакаларни ҳосил қилиш ва мустаҳкамлаш: назарий билимларни қайта тиклаш; амалий топшириқ ва

машқлар бажариш; мустақил ишларни бажарилганлигини текшириш; уйга вазифа бериш.

Умумлаштириш ва тизимлаштириш дарслари – бу дарсда аввал ўрганилган материалдан энг муҳим бўлган саволлар тизимлаштирилади ва қайта тикланади, талабалар билими тўлдирилади. Бундай дарслар алоҳида мавзу, бўлим ва ўқув фани курсини ўрганишнинг охирида ўтказилади.

Дарснинг тузилиши: ўқитувчини маърузаси ва уни якуни.

Қайтариш ва умумлаштириш шакли: ҳикоя, қисқа маълумотлар бериш, суҳбат.

Билим, кўникма ва малакаларни текшириш (назорат) дарслари – бу дарсда ўқувчиларни тайёргарлик даражасини аниқланади, материални эгаллашдаги камчиликлар аниқланади, келгуси иш йўлларини белгилашга ёрдам берилади. Назорат дарслари ўқувчилардан берилган мавзу бўйича барча билим, кўникма ва малакаларни қўллашни талаб этади. Текширув оғзаки ёки ёзма шаклда ўтказилади.

Комбинацияланган ёки аралаш дарс – бу дарсда бир қанча дидактик вазифалар ҳал қилинади.

Дарснинг тузилиши: уй вазифасини текшириш ва ўқувчилардан сўраш; янги ўқув материални ўрганиш; ўзлаштирилганни дастлабки сўраш; машқ қилиш йўли орқали билимларни мустаҳкамлаш; суҳбат кўринишида аввал ўрганилганларни қайтариш; ўқувчилар билимини текшириш ва баҳолаш; уйга вазифа бериш.

Юқорида тавсифланган дарсларнинг асосий элементлари бўлиб ташкилий қисм ва дарс якуни ҳисобланади.

Ташкилий қисм мақсадни билдириш ва уни ўқувчилар қабул қилишини таъминлаш, иш муҳитин яратиш, ўқув фаолиятининг асосини фаоллаштириш ва қабул қилишга, тушунишга, эслаб қолишга йўналтиришни назарда тутлади.

Дарснинг якуний босқичида мақсадга эришилганликни, ўқувчилар иштирокини, алоҳида ўқувчилар ишини баҳолаш, ва келгуси иш режаларини аниқлашни белгилаб олиш муҳим ҳисобланади.

Ўқув фаолиятини ташкиллаштиришнинг қўшимча шакллари: экскурсия, маслаҳат, уй иши, ўқув анжуманлар, қўшимча машғулотлар.

Махсус фани бўйича ўқитиш режасини ишлаб чиқиш йўллари

Мавзуий режадан фарқли ўлароқ технологик харитада (1) ўқув машғулотининг босқичлари ва вақти; (2) таълим берувчи фаолияти билан бирга, таълим олувчининг ҳам фаолияти; (3) таълим беришнинг усул, шакл ва воситалари; (4) таълим мақсадларининг ўқув ютуқлари мониторинги ва баҳолашлари кўрсатилади.

Технологик хаританинг тузилиши ва мазмунли кўрсаткичлари.

1 - босқич (5-10 дақиқагача). Ўқув машғулотига кириш.

Таълим берувчи ва таълим олувчилар ҳаракати:

- Таълим берувчи мавзунинг номи, (маъруза) режаси билан, ўқув машғулотининг хусусияти билан (муаммоли маъруза, ўргатувчилик ўйин ва бошқ.), мавзу бўйича асосий тушунчаларни; мустақил ишлаш учун адабиётлар рўйхатини, ўқув машғулотида ўқув ишларини баҳолаш мезонлари билан таништиради.

- Таълим олувчилар тинглайдилар, аниқлаштирадилар, саволлар берадилар, ёзиб оладилар.

2 - босқич (55-65 дақиқагача). Асосий / маълумот берувчилик.

Таълим берувчи ва таълим олувчилар ҳаракати:

- Таълим берувчи ўқув машғулотининг режаси тузилишига мувофиқ тузиб чиққан таълим моделини амалга оширади, кўзланаётган ўқув натижаларига эришиш бўйича таълим олувчилар ўқув фаолиятини бошқаради.

- Таълим олувчилар кўзланаётган ўқув натижаларига эришиш бўйича режалаштирилган ўқув ҳаракатини бажарадилар.

3 - босқич (10-15 дақиқагача). Якуний - натижавий.

Таълим берувчи ва таълим олувчилар ҳаракати:

- Таълим берувчи мавзу бўйича якун ясади, таълим олувчилар эътиборини асосийларга қаратади, бажарилган ишларни келгуси касбий иш фаолиятидаги аҳамиятини маълум қилади, гуруҳлар, алоҳида талабалар ишини баҳолайди ёки ўзаро баҳолашнинг якунини чиқаради; ўқув машғулоти мақсадига эришиш даражасини баҳолайди; мустақил иш учун топшириқ беради.

- Таълим олувчилар ўзаро баҳолашни ўтказадилар, савол берадилар, топшириқни ёзадилар.

Ўз-ўзини текшириш учун савол ва топшириқлар

1. Ўқув машғулотида таълим технологиясини лойиҳалаш ва режалаштириш бўйича ўқитувчининг ҳаракат тартибини айтинг.

2. Айтингчи, сизнинг фикрингизча, ўқув машғулотида таълимий технология тузилмаси ва таълим бериш технологияси тузилмасининг фарқли томонлари нимадан иборат? Жавобингизни асослаб беринг.

3. Ўқув машғулотида таълим технологияси моделининг кенгайтирилган тасвирини беринг.

4. Тузилмавий кўринишда ўқув машғулотининг технология харитасини тақдим этинг ва унинг мазмунли кўрсаткичларини ёритиб беринг.

ТАВСИЯ ЭТИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

Асосий адабиётлар

1. Атамуратова ва бошқ. Мутахассислик фанларини ўқитиш методикаси. – Т.: Янги аср авлоди. 2008. – 180 бет.
2. Морева Н.А. Педагогика среднего профессионального образования. Практикум.-М.: «Академия».-2008.
3. Олимов Қ ва бошқ. Касб таълими услубияти. – Т.: Иқтисод-Молия. 2006. – 160 бет.
4. Тожибоева Д. Махсус фанларни ўқитиш методикаси. –Т.: Фан ва технология. 2007. – 541 бет.
5. Тожибоева Д. ва бошқ. Иқтисодий педагогика. - Т.: Фан ва технология. – 2008. – 256 бет.
6. Хаджабоев А, И.Хусанов. Касбий таълим методологияси (лотин). –Т.: Фан технология. 2006. -175 бет.

Кўшимча адабиётлар

1. Подласый М.Л. Педагогика. Новый курс: учебник для студентов пед. вузов: В 2 кн. К.1: Общие основы процесса обучения.- М.: ВЛАДОС, 1999.
2. Морева Н.А. Педагогика среднего профессионального образования. Практикум.-М.: «Академия».-2008
3. Полякова А.А. Педагогика тесты и задания. Учебное пособие для студентов средних специальных учебных заведений.-м.: «Владос». 2004.

Интернет сайтлари

1. www.krotov.info
2. www.gumer.info
3. www.gumannaja-pedagogika.ru
4. www.koob.ru/pedagogics/
5. old.ziyonet.uz
6. pedagogika-rao.ru
7. pedagogy.ru